

Prskávka

Základní škola Litovel, Vítězná 1250

INSPIRACE NA LETOŠNÍ VÁNOCE

Jak letos nazdobit stůl? A co na stromeček?

ČTĚTE NA STRANĚ 3

VÁNOČNÍ POHÁDKA

Vtipné vyprávění o vánočce

ČTĚTE NA STRANĚ 11

Adventní čas

Již je tu konečně adventní čas. Po probuzení mne jako každé Vánoce přivítá maminka s úsměvem na tváři. Jelikož máme dvoupatrový dům, jsou chodby kouzelně nazdobeny vánočními dekoracemi. Posloucháme vánoční písničky, abychom se trochu víc naladili do vánoční atmosféry, celý dům voní vánočním cukrovím. Protože mám mladšího bratra, který miluje sněh, jdu s ním ven užít si krásné bílé radovánky. Celí vymrzlí se těšíme na teplý čaj. Také nesmíme zapomenout na adventní svíčky, které pravidelně zapalujeme každou neděli. Během těchto dní zdobíme i stromek. Po většinu času si tuhle záležitost nenechám ujít jak táta, tak i já s bráchou.

Těsně před Vánocemi si dáváme ve škole jako každý rok dárky a díváme se na vánoční filmy. Každý něco přinese, ať už to jsou perníčky či nějaký čaj. Den před Vánocemi děláme bramborový salát, který podáváme na Štědrý večer s rybou. V Štědrý den se toho

moc neděje. Většinou se jdeme projít na krásné náměstí. Jenom mrknu a je večer. Všude dárky a krásná atmosféra.

autor článku:
ROMANA KRŇÁVKOVÁ
třída 7. B

Slovo šéfredaktora

Ho, ho, ho.

Je skoro k nevíře, jak rychle ten čas letí. Sotva jsme zavzpomínali na prázdniny a uživali si letních dnů, už jsou tady opět Vánoce. Svátky plné míru, přátelství, lásky, porozumění a rodinné pohody. Třebaže se pandemická situace příliš dobře nevyvíjí, Vánoce na nás čekají každým rokem stejně. Těšíme se na adventní kalendáře plné výborných čokolád, na lahodného kapra s bramborovým salátem, mísy obložené drobným a vkusným cukrovím a samozřejmě

na nadílku od Ježíška. Jelikož je právě toto číslo věnováno Vánocům, pojďte se společně se mnou zamyslet nad tím, jak je vnímají různé generace. Naši nejmenší se především těší na všechny ty dopisy, které budou Ježíškovi psát, a na nadílku, kterou jim pod stromečkem nadělí. Starší děti se pak dozajista těší nejen na nadílku samotnou, nýbrž také na pár dnů školního volna a na prohnuté stoly s výtečnými pokrmami. Jejich rodiče a prarodiče se určitě nemohou dočkat zaslouženého odpočinku

a času stráveného se svými blízkými.

Milí žáci, milé žákyně, milí kolegové a milé kolegyně, vážení přátelé školy, přeji vám příjemné a ničím nerušené prožití vánočních svátků plných pohody a lásky. Do nového roku především pevné zdraví, kopu štěstí a mnoho pracovních i osobních úspěchů.

autor článku:
PETR ŠULC

Krampusfest

Jak ozdobit stromeček a jak nadekorovat štědrovečerní tabuli

Významné svátky

Oslavujeme Silvestr s prima jednohubkami

Pevnost poznání a pomoc v ZOO Olomouc

Jak se naši žáci chystají na Vánoce?

Pravidelná rubrika s poezií i pohádkou ☺

Help for English a Vánoční luštění

OBSAH

Krampusfest

Předvánoční období je vždy odstartováno první adventní nedělí. Nákupní horečka je již touto dobou v plném proudu. Všude voní svařené víno a horká medovina. O týden později však přicházejí na řadu tradice, které se v Evropě rozhodně nenesou v klidné a pohodové atmosféře. V předvečer 6. prosince se ulice měst naplní křikem a řinčením řetězů. U nás je to čert, v Rakousku pak Krampus.

Kdo nebo co je to Krampus?

Postava Krampuse neboli čerta je dobře známá nám všem. Stejně jak v českém folkloru, tak i v tom rakouském má Krampus za úkol vypořádat se se zlobivými dětmi. Pochází z Alp, ale jeho řádění se postupně rozšířilo také po zbytku Rakouska. A vlastně i za jeho hranice. Jméno Krampus vzniklo pravděpodobně z rakouského

Krampas, což znamená něco neživého. Paradoxně, živý je Krampus až moc.

Děsivé masky Krampusů

Každý dospělý ví, že se pod každou maskou pekelníka skrývá člověk. Pro děti má tato tradice mnohem reálnější rozměr. A není se čemu divit. Masky Krampusů jsou takové malé mistrovské dílo. Lidé je vyřezávají z lipového nebo borového dřeva a ručně je malují. Součástí masky jsou také pravé rohy zvířat. Kožichy Krampusů jsou tradičně ušité z kozí nebo ovčí kůže. Nesmí mu chybět ozdobný kravský zvon a vrbové proutí na šlehání. Celý kostým váží až 30 kilogramů. Na zádech má rakouský čert nůši, do níž podle pověsti dává zlobivé děti.

Co je to Krampuslauf a jak probíhá?

Přehlídce Krampusů se říká Krampuslauf. Je to bezesporu jedna z nejděsivějších tradic v Evropě! Soutěží se o nejlépe vyřezávanou masku, celkové provedení kostýmu a o projev skupiny. Průvod je doplněn projíždkami na pekelných vozech, řinčením řetězů a zvonů, ale i kouřem a ohněm. Vše se samozřejmě děje v noci.

Kam na Krampusfest?

Ty největší a nejděsivější přehlídky Krampusů se tradičně odehrávají v Rakousku. Tato strašidelná a hlučná tradice se ovšem dostala i za hranice. Velmi populární je v sousedních zemích jako je Slovinsko, Německo, Maďarsko, Itálie, Chorvatsko a v poslední době i v České republice.

ilustrace: Pozdrav od Krampuse

autor článku:
TEREZA CHMELAŘOVÁ
třída 6.B

Jak na moderní vánoční tabuli?

Štědrovečerní večere je výjimečný okamžik. Jeden z nejslavnějších momentů v roce. Všichni se na něj těšíme nejen proto, že hned po kaprovi chodí Ježíšek, ale i proto, že se u stolu sejde po dlouhé době zase celá rodina. Samozřejmě k tomu patří i slavnostní outfit

a neméně důležitá je také vánoční tabule. Vкусně prostřený stůl totiž umocní krásnou vánoční náladu...

1. Je dobré vědět, do jakého stylu chcete mít letošní Vánoce. V tomto stylu by se měla naaranžovat i vánoční tabule.

Zjistili jsme pro vás, že barvami letošních Vánoc budou námořnická modrá a bílá.

2. Vánoční atmosféru ještě také doladí svíčky. Ať jsou vysoké nebo nízké, určité se hodí nejen na vánoční tabuli, ale i jako dekorace do obývacího pokoje.

3. Kromě příborů či talířů u tabule nezapomeňte na sklenice, ubrousky a vkusný ubrus. Vše by k sobě mělo ladit. např. bílý ubrus se stříbrným příborem, bílý porcelán, křišťálové sklenice a bílé či modré ubrousky.

4. Květiny a zeleň by také nebyly od věci - nejlépe šípky s jehličnatými větvíčkami - naaranžujte je do středu tabule.

5. Pro symbol štěstí a bohatství je také dobré umístit pod talíř kapři šupinu.

A teď takové „povídky“

1. Sudý počet strážníků u stolu

- pokud u stolu sedí lichý počet osob, říká se, že na dům přijde neštěstí.

2. **Talíř navíc** - talíř navíc slouží pro ty, co s námi již nemohou hodovat, nebo pro náhodné pocestné.

autor článku:
TEREZA CHMELÁŘOVÁ
třída 6.B

Jak ozdobit vánoční stromeček? Co je letos trendy?

Vánoce Vánoce přicházejí, zpívejme přátelé... Vánoce už klepou na dveře, jak ozdobit vánoční stromeček?

Letos jsou moderní zasněžené stromečky, má to jakési magické kouzlo sněhu a atmosféru Vánoc. Kromě kouzelného vzhledu jsou i praktické, není je třeba hodně zdobit. Stačí navěsit světýlka, trochu ozdob a máte krásný vánoční stromeček.

Trendy jsou skoro každý rok jiné, některé z nich se drží i delší dobu. Loni byla v módě nejvíce zlatá. Letos ji vystřídá stříbrná či bílá, avšak zlatou nikdy nic nezkazíte. Bílá barva totiž symbolizuje čistotu a rozjasňuje prostor. Pokud tedy budou letošní Vánoce opět blátivé, vy rozhodně smutnit nemusíte. Zářivě bílou barvu si totiž během letošních Vánoc užijeme víc než dost.

Všechno pouze bílé? NE!

Dále se letos do módy kromě bílé barvy vrátí i modrá

navozující pocity harmonického klidu a dobrosrdečnosti.

Jelikož se k sobě bílá a modrá dokonale hodí, můžete je během vánoční výzdoby použít hned obě najednou. Rozhodně to však není podmínkou, záleží výhradně na vašem vkusu.

Kromě zmíněných barev pak budou letos v oblibě opět tradiční dřevěné či přírodní ozdoby. Celkově budou letošní Vánoce zaměřené spíše na minimalismus, takže přezdobených výzdob se raději vyvarujte.

K dekorování letošního vánočního stromečku můžete použít také přírodní materiály. Vhodnou volbou mohou být třeba ozdoby vyrobené z ořechů nebo se sušenými pomeranči. Vánoční stromeček či adventní věnec můžete dozdobit i skořicí, jež vám nádherně provoní celý prostor.

Ať už vyzdobíte svůj domov během vánočního času jakkoliv, užijte si Vánoce v kruhu svých nejbližších co nejlépe.

autor článku:
DOUBRAVKA LAKOMÁ
třída 6.B

Štědrý den

Boží hod vánoční

Boží hod vánoční je pro křesťany nejdůležitějším vánočním dnem. Věřící si v tento den připomínají narození Ježíše Krista. V kostelích se stavějí betlémy, tradiční jsou i vánoční hry. Boží hod vánoční patří spolu s Božím hodem velikonočním (Zmrtvýchvstáním Páně) k největším svátkům liturgického roku. Název *Boží hod* vznikl zřejmě proto, že v tyto dny věřící častěji navštěvovali kostely a přistupovali čteněji ke svatému

přijímání. Věřící by měli na Boží hod v tichu, klidu a míru rozjímat o příchodu Mesiáše na svět. Tento den je také příležitostí sejít se u slavnostně prostřeného stolu. Božihodové obědy byly bohaté i dávno v minulosti. Dříve byla na Boží hod vánoční lidem zapovězena práce. Někde se prý ani nestlala lůžka a pokud v ohništi vyhasl oheň, nikdo se neosmělil znovu ho rozdělat.

Zdroj: Wikipedie

Druhý svátek vánoční

Svátek svatého Štěpána...

...připomíná prvomučedníka sv. Štěpána. Tradičně se slaví 26. prosince. V Česku je znám též pod nenáboženským označením jako 2. svátek vánoční a je považován za den pracovního klidu.

Svatý Štěpán byl jeden z prvních sedmi jáhnů první křesťanské komunity v Jeruzalémě, který podle Skutků apoštolů neohroženě hovořil o vzkříšení Ježíše Krista. Byl ukamenován

za tvrzení před synedriem, že jsou Židé vinni Ježíšovou smrtí a že Ježíš je roven Bohu. Rozsudek byl vykonán mezi lety 35 a 37 před Damašskou bránou do Jeruzaléma. V českých zemích je svátek svatého Štěpána spojen s tradiční vánoční koledou. Na odchodnou sloužící cestu dostával zvláštní koláč tvořený třemi spletenými prameny do kruhu, jenž je ozdoben ořechy, rozmarýnem a pentlemi.

Zdroj: Wikipedie

Významný Nový rok

Nový rok

1. leden je podle gregoriánského kalendáře i juliánského kalendáře prvním dnem roku. Dnem 1. ledna počínal se rok podle kalendáře zavedeného Juliem Caesarem v Římě. Považovat první leden za počátek roku se udrželo až do pozdního středověku, a to i navzdory odporu římskokatolické církve. V Čechách se stal 1. leden počátkem roku nejprve v pražské kanceláři

arcibiskupské (od roku 1366) a teprve od 1. poloviny 16. století se prosadil obecněji. Podle pranostiky „*Na Nový rok o slepičí krok*“ bývá den o něco delší než v době zimního slunovratu. 1. leden je počátkem roku pro větší část obyvatel Země.

Den obnovy samostatného českého státu

Den obnovy samostatného českého státu (slovensky Deň

Oslavy svátků tradičně začínají v předvečer (Štědrý večer). Měl by být dodržován půst včetně večera, tradiční kapr nebo i jiná ryba k večeři je také i bramborový salát. V novější tradici se zdobí stromeček. Tento zvyk k nám dorazil teprve v 19. století z německých zemí a zdobil se především jablky, perníčky a ořechy. Večer by se měla sejít u stolu celá rodina a mělo by být prostřeno o jedno místo více, aby bylo možné přijmout pod střechu poutníka. Současná podoba večere se ustálila až v 19. a 20. století a liší se

krajově i rodinnou tradicí. Obvyklým prvním chodem je rybí polévka, následuje ryba (někde také vinná klobása), většinou s bramborovým salátem. V české (a německé) tradici se po večeři rozdávají dárky, které přinesl Ježíšek, jinde najdou děti dárky až ráno (nebo dokonce až na Tři krále nebo na Nový rok) a nosí je Santa Claus, děda Mráz nebo skřítki. Štědrý večer začíná vyjitím první večerní hvězdy a končí půlnoční mší, kterou začíná oslava narození Ježíše Krista 25. prosince.

vzniku Slovenskej republiky) je státním svátkem České republiky a Slovenské republiky připadající na Nový rok. Do konce roku 1992 existovala Česká a Slovenská Federativní republika (ČSFR). Obě republiky měly svou vlastní zákonodárnou národní radu a národní vládu. Centrálními

federálními orgány byl prezident, Federální shromáždění a federální vláda. Toto uspořádání platilo do 31. prosince 1992, kdy právně i fakticky zaniká Československo. Společný stát Čechů a Slováků existoval 74 let, dva měsíce a tři dny. V pátek 1. ledna 1993 vznikly ve střední Evropě dva nové samostatné státy – Česká republika a Slovenská republika. Zdroj: Wikipedie

autor článku:
EMA LIPOVSKÁ
třída 6.C

Mini pizzy

Ingredience

listové těsto
sýr (druh podle chuti)
kečup
salám nebo šunka (druh podle chuti)

Tip: Nejlepší listové těsto v Litovli je v pekárně na ulici Revoluční.

Postup

Listové těsto si rozkrájíme na menší kousky, z nich vyrobíme kuličky (aby se nám nelepily, poprášíme linku moukou). Kuličky dlaní stlačíme tak, aby nám vznikl malý kruh. Naše placky poklademe vším, co máme rádi. Poté naše pizzy přesuneme na plech vyložený pečicím papírem. Pečeme na 200° C asi 10-15 minut.

Slané tyčinky

Ingredience

listové těsto (balíček se 2 kusy)
vajíčko na potřetí
hrubá sůl a kmín na posypání

Postup

Oba kusy rozválíme na obdélníky, poté rozkrojíme na půlku. Posypeme kmínem a solí, nakrájíme 1,5 cm široké proužky a přeneseme na plech. Pečeme na 200° C asi 10-15 minut.

SILVESTROVSKÉ MŇAMKY

Česneková pomazánka

Ingredience

300 g strouhaného tvrdého sýra (eidam 30 % nebo jiný tvrdý sýr)
cca 2-3 stroužky česneku
majonéza
bílý jogurt
sůl a pepř na dochucení

Pomazánka z červené řepy

Ingredience

250 g červené řepy vařené či pečené
50 g nasekaných vlašských ořechů (lze vynechat)
2-3 stroužky česneku

Silvestrovské oslavy

- zkráceně silvestr - se konají vždy poslední den v roce - 31. prosince. Často představují veselou oslavu. Protože se nejedná o státem uznaný svátek (v České republice a některých dalších zemích je to běžný všední den), probíhají tyto oslavy vlastně pouze na základě místních zvyklostí a dlouhodobě zažitých tradic často velice neformálním způsobem. Jméno získaly podle sv. Silvestra I., jehož svátek slaví tento den katolická církev. Velmi často se slaví ve společnosti dalších lidí na večírcích, v restauracích, klubech nebo na ulicích a náměstích. Tyto oslavy mohou trvat někdy až do časných ranních hodin. Obvykle se zde ve zvýšené míře konzumuje alkohol a společně se odpočítávají poslední minuty končícího roku. Nový rok se vítá přípitkem šampaňským vínem nebo sektem. O půlnoci se odpalují ohňostroje a jiná zábavní pyrotechnika. Mnoho lidí však tyto oslavy stále prožívá i v soukromí buďto doma, nebo u příbuzných či přátel. Část populace tyto oslavy prožívá na dovolené v zahraničí, na horách nebo v rekreačních chatách či chalupách. V rozhlasu

a v televizi obvykle vysílají komedie a různé speciální zábavné silvestrovské pořady víceméně estrádní povahy, někdy i staršího data.
Zdroj: Wikipedie

Jak slavíme silvestr my?

Doma většinou pořádáme oslavu, takže když se vzbudím, rodiče jsou obvykle na nákupu. Když se vrátí z nákupu, mamka jde vařit a dáme si oběd. Většinou se po obědě ještě nic neděje. Pokud je oslava plánovaná u nás, chystáme různé jednohubky atd... pokud k někomu jdeme, připravujeme se na návštěvu a potom silvestr oslavujeme tak, že se si bereme prskavky a hrajeme stolní hry atd.... potom čekáme na Nový rok.

autor článku:
VIKTORIE KOSTEČKÁ
třída 6.A

1 lžička cukru
4 lžíce majonézy
sůl a pepř

Párečky v listovém kabátku

Ingredience

listové těsto
6 ks kvalitních párků
1 vejce
sezamová semínka
hořčice nebo kečup

Postup

Rozválené listové těsto potřeme hořčicí nebo kečupem a nakrájíme na pruhy široké asi 2 cm. Každý párek omotáme listovým těstem tak, aby z něj vyčnívaly konce, těsto u spojů přitlačíme k sobě. Potřeme rozšlehaným vajíčkem, posypeme sezamovými semínky a pečeme na plechu s pečicím papírem při teplotě 180° C asi 15 minut dozlatova.

Tip: Párky by měly mít alespoň 80 % masa, ty s menším obsahem masa by mohly při tepelné úpravě popraskat.

autor článku:
MICHAL KROUTIL
třída 6.A

50 g bílého jogurtu
2 lžíce majonézy
sůl a pepř

Ředkvičková pomazánka s pažitkou

100 g omytých a nejmenno nastrouhaných ředkviček
120 g sýra typu cottage
čerstvá pažitka nakrájená nejmenno
150 g řeckého bílého jogurtu
sůl a pepř

Mrkvová pomazánka

3 středně velké mrkve - nastrouhané
1 bílá cibule nejmenno

ÚKLID LISTÍ VE VÝBĚHU GEPARDŮ A MRÁVENEČNÍKŮ V ZOO OLOMOUČ

foto: Mgr. Andrea Švecová

Žáci z 9. A, B se 19. 11. vydali do ZOO Olomouc. V ZOO už na nás čekala ošetřovatelka Hana Dostálová. Cílem naší návštěvy nebylo jen obdivovat zvířata, ale

také pomoci. Naším úkolem byl úklid tří výběhů - dva výběhy gepardů a jeden mravenečníků. Ošetřovatelka všechna zvířata nejprve zavřela do jejich ubikací. Žáci se

tak mohli pustit do práce. Hlavním cílem bylo shrabování listí. Práce jim šla skvěle od ruky a odměnou bylo krátké pozdravení gepardice Gepi a geparda Dumy

a setkání s žirafami. Prožili jsme příjemné dopoledne v krásném prostředí olomoucké ZOO, které ještě umocnilo pocit z dobře vykonané práce. Příště rádi opět pomůžeme.

foto: Mgr. Andrea Švecová

foto: Mgr. Andrea Švecová

PEVNOST POZNÁNÍ

CENTRUM POPULARIZACE

Během měsíce listopadu a prosince měli žáci 7. tříd možnost zúčastnit se vzdělávací dějepisné exkurze zaměřené na období středověku. Ústředním tématem byla vražda Václava III., jež se odehrála přímo v Olomouci a kterou za pomoci indicií měli žáci za úkol vyřešit.

Během vyšetřování stihla druhá skupinka navštívit přírodovědné centrum a vyzkoušet si jeho interaktivitu

na vlastní kůži, čímž jsme podpořili propojení mezipředmětových vztahů.

U žáků exkurze sklídila pozitivní ohlasy, zejména také proto, že se dlouho žádné akce mimo školu nemohli účastnit.

Mgr. Simona Peterková, Mgr. Halka Verna

foto: Mgr. Simona Peterková, Mgr. Halka Verna

foto: Mgr. Simona Peterková, Mgr. Halka Verna

foto: Mgr. Simona Peterková, Mgr. Halka Verna

A co je Pevnost poznání? - **MÍSTO, KDE SE PSALA HISTORIE.**

V zachovalém areálu Korunní Pevnůstky v Olomouci sídlí vzácná historická stavba s dřevěnou konstrukcí. V roce 1857 se stala neoddělitelnou součástí Fortové pevnosti.

Zatímco tehdy se v ní skladovala dělostřelecká munice, dnes je rafinovaným útočištěm pro vědu a neformální vzdělávání.

Více informací včetně vstupného a otevírací doby se dozvíte na webu

www.pevnostpoznani.cz.

Mikulašský den u druháčků

V pátek 3. prosince si druháci užili další tematický den. Tentokrát se vše neslo ve znamení čertů a andělů. Připomenuli jsme si nadcházející vánoční tradice a začali jsme s vánoční výzdobou třídy. V hodině hudební výchovy jsme si užili pravé čertovské zpívání. Také jsme si vyrobili malého čertíka domů. Děti neklamaly a na tento den si připravily krásné kostýmy. Dokonce proběhla i nadílka mléka a ovoce, takže byly pekelné zmatky ☺.

Mgr. Lucie Doležalová

Děti z 1.B se chystají na Vánoce!

Mgr. Markéta Dimiová

VTIP

Nevím, proč tak uklízíš! Ježíšek se přece narodil ve chlévě!

Pravidelná rubrika

V každém čísle pro vás připravujeme pravidelnou rubriku. Protože se jedná o školní časopis, rozhodli jsme se ji pojmenovat edukativně. Všichni z nás umí číst i psát. Dnes to již bereme jako automatickou činnost, nad kterou nikterak dlouho nepřemýšlíme. Proto bude rubrika v letošním školním roce věnována problematice písma, různým druhům knih a v neposlední řadě také doporučené literatuře pro vás - žáky a žákyň základních škol. Tuto nabídku můžete využít nejen jako inspiraci k četbě oblíbených titulů, avšak také jako všeobecné a zajímavé poučení o tom, proč píšeme tak,

jak píšeme. Proč jsou knihy takové, jaké jsou.

V sekci **Doporučené čtivo** naleznete krátká pojednání o příbězích, titulní strany knih (jejich přebaly) a samozřejmě jména autorů pro lepší vyhledávání v knihovnách či knihkupectvích. Pravidelnou rubriku si užijte, pozorně ji čtěte a odneste si z ní nové informace. Snad vás budou tyto texty bavit a obohatí vás. :-)

V tomto čísle vánoční pohádka!
Přáli jste si letos od Ježíška knihu? :-)

Díl 3. - Typy písma (druhá část)

ilustrace: Latinka

Azbuka

Azbuka může označovat následující písma vycházející z hlaholice - podle prvních písmen az a buki:

- cyrilice - jak starší, tak novější verze (používáme nejen pro zápis slovanských jazyků, ale i mj. mongolštiny, kazaštiny)
- hlalolice
- graždanka - reformovaná cyrilice z 18. století

Jazykové obměny

- ruská cyrilice
- ukrajinská cyrilice
- mongolská cyrilice
- srbská cyrilice

Písmena

např.: písmeno **A a**, výslovnost **a**, v češtině **a** písmeno **B b**, výslovnost **ve** v češtině **v** písmeno **Д д** výslovnost **de** v češtině **d** písmeno **Е е** výslovnost **je** v češtině **j, e** písmeno **Ж ж** výslovnost **že** v češtině **ž** písmeno **З з** výslovnost **ze** v češtině **z**

Cyrilice

Cyrilice (též cyrilika) je písmo

původně vytvořené pro zápis staroslověnštiny a posléze používané pro zápis církevní slovanštiny, která na staroslověnštinu navázala. Cyrilici sloužila za vzor řecká abeceda. V češtině se označení „cyrilice“ často užívá jen pro starou formu tohoto písma, sloužící k zápisu staroslověnštiny a církevní slovanštiny, kdežto národní abecedy, které vývojem cyrilice vznikly, se označují jako **azbuka**.

Latinka

Jedná se o písmo hláskové, obsahující znaky jak pro souhlásky, tak pro samohlásky. Latinka byla původně vyvinuta pro latinu odvozením z řecké abecedy. Latinské písmo vzniklo asi v 7. století př. n. l. odvozením od řeckého písma, které Římané přejali od Etrusků. Postupně tak vznikla archaická latinka (7.-4. století př. n. l.), v níž mělo jedno písmeno více tvarů. Vedle písmen se součástí písma (ne

ilustrace: Azbuka

však abecedy) stala i tzv. interpunkční znaménka, která latinka sdílí s mnohými dalšími písmy.

Zdroj: Wikipedie

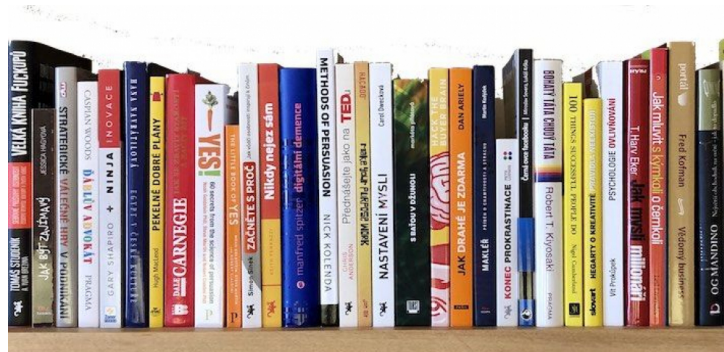
Latinka se rozšířila, a až na některé výjimky, používá ji většina evropských zemí. Vlivem kolonizace latinku používají i obyvatelé severní, střední a jižní Ameriky, země Afriky, Austrálie a Oceánie. V Evropě přezvaly latinku jazyky románské (francouzština, rumunština, italština, španělština, portugalština), jazyky keltské a baltské, jazyky germánské (němčina, angličtina) a ugrofinské (maďarština, finština, estonština). Latinkou píší také skandinávské národy, obyvatelé Vietnamu a Turecka. Latinkou zapisujeme jazyk český a slovenský. Jiný typ písma se v Evropě používá například v Rusku a v některých státech bývalého Sovětského svazu, v Bulharsku, v Řecku. Postupně se vývojem měnila i grafická podoba znaků latinky. Výrazů, kterými byly jednotlivé typy nazývány, se podnes

používá v typografii, grafice, žurnalistice, a nakonec i v počítačových editačních systémech. Kapitála a starší římská kurzíva se ve 3. století vyvinula v mladší římskou kurzívu, zatímco na kapitálu navázala uncíala a polounciála. Ve snaze sjednotit způsob zápisu latinky vznikla v 8. století karolinská minuskule, i ta ovšem podléhala změnám, až se nakonec ve 12. století proměnila v gotické písmo. Podle mluvčích latinku používá přes 2,5 miliardy lidí.

autor článku:
DOUBRAVKA LAKOMÁ
třída 6.B

autor článku:
VIKTORIE KOSTELECKÁ
třída 6.A

Doporučené čtivo pro základní školy

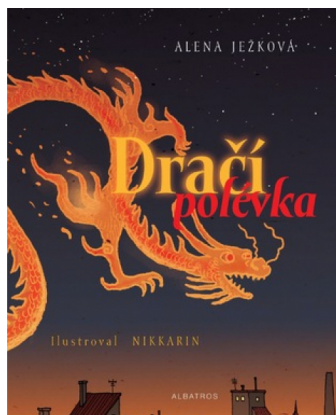

P. Soukupová - Klub divných dětí

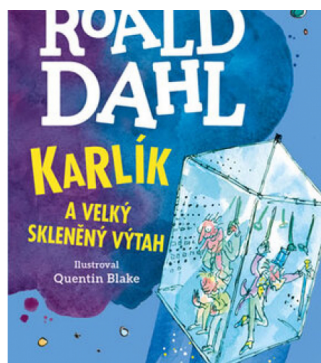
Mila, Petr, Katka a Franta jsou divní. Nebo si to o nich aspoň ostatní myslí. Tihle čtyři se náhodou potkají. Na začátku nejsou ani přátelé, spíš divné děti, co spolu tráví čas. Pak ale společně naplánují útěk z domova a zažijí něco, na co se nezapomíná.

A. Ježková - Dračí polévka

Long má dva životy. Zatímco doma mluví vietnamsky a jí hůlkami, ve škole mluví česky, jí přiborem a jmenuje se Láďa. V den jeho dvanáctých narozenin se ale strhne smrtící událost. Z Hanoje přijede Cizinec, který o sobě tvrdí, že je Longův táta. Věci se zapletou a Long uteče z domova. Pomůže Longovi jeho ukrajinská kamarádka? Změní se něco, když se z černých vlasů stanou žluté? Je děda podvodník? A jak se vaří dračí polévka?

R. Dahl - Karlík a velký skleněný výtah

Pozor! Pokračování Karlíka a továrny na čokoládu je tady! Karlík se stal váženým majitelem továrny na čokoládu. Když spolu se svou rodinou a panem Wonkou vystřelí skleněným výtahem na oblohu, nedopatřením se ocitnou na oběžné dráze Země. Najdou tu nejen nově postavený Vesmírný hotel USA, ale i ty nejnebezpečnější stvůry z celého vesmíru.

DALŠÍ VYDÁNÍ?

Období	Vydáváme
listopad 2021	dne 1. prosince 2021
prosinec 2021	dne 20. prosince 2021
leden + únor 2022	dne 1. března 2022
březen 2022	dne 1. dubna 2022
duben 2022	dne 2. května 2022
květen + červen 2022	dne 20. června 2022

R. Malý - Listonoš vítr

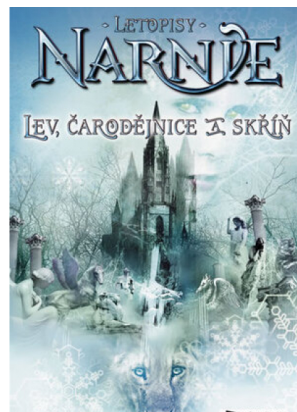
Radek Malý, dnes již uznávaná osobnost mladé básnické generace, napsal pásmo nápaditých veršů o podzimu. Výtvarník Pavel Čech je doprovodil svými křehkými, snovými ilustracemi. Vznikla nádherná knížka, z níž na čtenáře zavane jemný dech podzimních mlh, v nichž tančí padající listy. Verše Radka Malého jsou hravé i tesklivé, veselé i smutné, rozpustilé i nostalgické, ale vždy působivé a originální.

J. Green - Hvězdy nám nepřály

Šestnáctiletá Hazel trpí rakovinou. Sblíží se s Augustem, jemuž se podařilo tuto nemoc překonat. Ti dva mladí lidé se výborně doplňují, a navíc je spojuje originální pohled na život i na chorobu, která je postihla. „Nejvtipnější smutný příběh“ je napsán s mimořádným smyslem pro humor a sarkasmus a díky autorovu vypravěčskému talentu vyznívá velmi působivě.

C. S. Lewis - Letopisy Narnie

Anglické děti - Petr, Zuzana, Edmund a Lucie - se starou skříní dostanou do Narnie. Sledujte příběh těchto sourozenců v zemi obřů, trpaslíků, kentaurů a dalších tajemných bytostí, zakletých Bílou čarodějnici. Dokážou s pomocí moudrého a zároven strašlivého lva Aslana zlomit její temnou nadvládu?

Jak se vánočka dala pojistit proti připálení

Když se dělá těsto, hned se vidí, co z něj bude. Z těsta z mouky, mléka, vajíčka a ždibce droždí bude nejspíš knedlík. Když vedle mísy s těstem je mák, tvaroh nebo povidla, už se každý olizuje. Budou se péct buchtý nebo koláče. Těsto na štrůdl se zase pozná, že se hrozně vytahuje. Nad křehký závin prý není. Ono se vždycky pozná, kdo je z jakého těsta. A když si v míse hoví těsto kulaté jako břicho, samá mandle a samá rozinka, to bude vánočka. To budou Vánoce.

Vánočkové těsto si hovělo v míse na stole a kynulo. Vedle na vále už byly vysázené koláče a čekaly, až se trouba pěkně vyhřeje. Jeden koláč pokukoval tvarohovým okem po rozinkách v těstě na vánočku a povídal: „Ty máš rozínek, dej mi jednu. To bych byl ještě sladší.“ „Kdepak,“ řeklo vánočkové těsto, „to nejde.“ Vtom otevřela trouba papulu a horkým dechem řekla: „Už jsem pěkně rozpálená, první půjdou koláče.“ Koláče naskákaly do trouby a jak skočil ten tvarohový, sebral přitom z vánočkového těsta jednu rozinku. „Zloděj,“ křičelo za ním vánočkové těsto. „To je křiku pro rozínek,“ řekla trouba. „Koukej kynout, po koláčích je řada na tobě. A na nikoho čekat nebudu.“ Vánočkové těsto usilovně kynulo, že se dělaly bubliny, jen aby to stihlo včas. Když vykynulo, oznámilo: „A teď se upletu.“ Pletení pro vánočku je velice důležité, aby nebyla našišato ani naplacato. Všichni na stole přihlíželi. Vařečka prostrčila na plech papír jako kobereček a mastipírko ho pomastilo. Těsto se vykuliho z mísy a pletení začalo. Nej dřív na tři silné prameny, potom na tři tenčí, zprava doleva, hladce obracet. „Ještě copánek,“ řekla vánočka a upletla si copánek. „Jééé“, vydechli všichni obdivem a trouba otevřela překvapením papulu, protože něco tak pěkného ještě neviděla. Koláče z trouby vyskákaly a lapaly po dechu, jak jim bylo horko. Z trouby šel žár, že by i čert pukl. „Tak pojď,“ vyzvala trouba vánočku. „Do toho vedra,“ polekala se vánočka, „to bych se spálila.“ „Když máš strach, dej se pojistit. A nezdržuj, další prosím,“ řekla trouba. Do trouby hned hupslo cukroví vykrájené do hvězdiček a do koleček.

Před Vánoci má pojišťovna moc práce. Před Vánoci běhají páni z pojišťovny dům od domu, běhají víc než listonoši, protože každý se chce pojistit proti vánočnímu nebezpečí. Aby nezaskočila rybí kůstka v krku, aby babička nedostala zase bačkory, aby prskavka nezapálila stromček, aby Vánoce nebyly na blátě.

Když přišel pán z pojišťovny a slyšel, co vánočka žádá, řekl: „Pojišťujeme všechno, prosím, ale pojistit vánočku proti připálení, no, to tu ještě nebylo. Nebezpečí je příliš velké, to si prosím nemohu vzít na zodpovědnost.“ „Slyšíte to,“ zvolala vánočka, „nebezpečí je příliš velké, já bez pojištění do trouby nevlezu.“ „Pane pojišťovno,“ řekla vařečka, „na Vánoce se těší každý a bez vánočky nejsou Vánoce, to si můžete vzít na zodpovědnost!“ „Je to svízle, prosím,“ přiznal pán z pojišťovny. „Co mám ale dělat.“ „Pojistit vánočku proti připálení,“ rozhodným hlasem pravila vařečka a zaujala postavení. Když vařečka zaujme postavení, je nejvyšší čas poslechnout. Protože potom to štípe. Pán z pojišťovny pojistil vánočku proti připálení a řekl: „Prosím, teď vám v troubě bude jako na pláži, klidně se můžete opalovat.“ „Ale to bych se měla něčím namažat. Je známo, že na pláži to připaluje,“ řekla vánočka. Hned přiskočilo mastipírko a natřelo ji po hřbetě bílkem a žloutkem, neboť rozšlehané vajíčko je pro vánočku nejlepší opalovací krém. Potom vánočka vlezla do trouby a okénkem ještě zamávala.

Když se trouba zase otevřela, vyšla vánočka upečená pěkně dozlatova. Cukřenka ji zapudrovala práškovým cukrem a vánočka byla k nakousnutí. Usadila se na svátečním stole a začaly Vánoce.

Chvíle pro poezii

Než rozžhnu

Než rozžhnu – v záclony svit luny padá
jak v napadlý sníh do polí a v lada,
i staré housle na stěně jak živý
vrou paprsky. Vzduch teplý, vlažný, snivý.

Já cítím, Vánoce se přibližují,
jdou s větry suchými, jež prudce dují,
se sanicí, jež šumí v zmrzlém sněhu,
s vánočním rohem, jehož slyším něhu.

Tu zatoužím po knize obrázkové,
rytiny prohlížet, obrazy nové,
a starých mistrů díla proslavená.

Tu poslouchám, na krbu kterak stená
a kvílí jablek píseň polotichá;
můj doutník šedomodrý kouř jak dýchá,
a květy v oknech vadnou, podřimují.

Já cítím, Vánoce se přibližují.

Antonín Sova: Květy intimních nálad (1891)

HELP FOR ENGLISH 3 - Christmas

England

In English speaking countries, children don't get their presents on Christmas Eve (24 December). Santa comes at night when everyone is asleep. Santa's reindeer can fly and take him from house to house. They land on the roofs of the houses and then Santa climbs down the chimney to leave the presents under the Christmas tree. In the morning of Christmas Day (25 December), children usually get up very early to unwrap their presents. Then they have plenty of time to play with their new toys.

Christmas dinner is served in the early afternoon. Most people eat turkey and sprouts and a Christmas pudding.

26 December is called Boxing Day. It hasn't always been a holiday. People used to go back to work on that day where their bosses gave them little Christmas presents in small boxes. That's why the day is called Boxing Day.

New Zealand

New Zealand is on the southern hemisphere. Our winter is their summer, so New Zealanders celebrate Christmas in the warm summer sun. Many flowers and trees are in bloom at this time of the year, for example the pohutukawa. The pohutukawa tree grows on the North Island, mainly in coastal areas and has lovely red blossoms. Therefore New Zealanders call the pohutukawa their Christmas

tree.

As it is usually quite warm on Christmas Day, New Zealanders can eat their Christmas dinner outside. Many people have a picnic or a barbecue. And some people even have a traditional Maori hangi: they dig a hole in the ground and heat it with hot stones. Then they put meat and vegetables into this hole, cover the hole and let the food cook inside. The hangi is served in the afternoon or evening; after the delicious meal, people often sit around and sing Christmas carols. Some New Zealanders can't get enough of Christmas—they

celebrate it twice each year: on 25 December and in July, which is mid-winter in New Zealand. So if you go to New Zealand in July, you may find hotels and restaurants fully decorated for Christmas.

Christmas traditions

Christmas is probably the most festive time of the year, a season of gift-giving and celebration. We all know that Christmas is a religious holiday which marks the birth of Jesus Christ. But did you also know that some of the traditions are adapted from rituals dating back to a time

before Christianity?

Many pagan peoples regarded the winter solstice as a time of celebration. Anticipating the return of spring, people decorated their homes with evergreen plants, a symbol of eternal life. Mistletoe was especially popular, as it was believed to have magic powers. People hung sprigs of mistletoe in their homes and kissed beneath them as a gesture of friendship. At pagan festivals there was also a lot of singing and dancing going on – “dancing in a circle” is the original meaning of the word “carol”. Still now we keep these traditions up: we sing Christmas carols and dance around in circles, we kiss beneath the mistletoe and we decorate our homes with Christmas trees. By the way, did you know that it was a German who set the trend of decorating Christmas trees in England? It was Prince Albert, Queen Victoria's husband. When he moved to England, Christmas trees had already been popular in continental Europe, but not in England. In 1841, Prince Albert put up a Christmas tree at Windsor Castle. The event was reported in the press; and as the whole country was very keen on the royal family, people enthusiastically took up the custom of decorating a tree at Christmas.

Převzato z:
<https://www.ego4u.com/en/read-on/countries/holidays/christmas>

Questions

1. In New Zealand, Christmas Day is in:

- 1) spring
- 2) summer
- 3) autumn
- 4) winter

2. What is a hangi?

- 1) New Zealand's Christmas tree
- 2) the Maori word for 'Christmas'
- 3) something to eat

3. Santa's sleigh lands:

- 1) in front of the house
- 2) in the sitting room
- 3) on top of the house

4. Santa puts the presents:

- 1) under the tree
- 2) in the chimney
- 3) in his bag

5. Why is 26 December called Boxing Day?

- 1) People used to fight for their presents on that day.
- 2) People hang around all day watching TV.
- 3) People received little gift boxes on that day.

6. What does the word „carol” originally mean?

- 1) to dance in a circle
- 2) to sing Christmas songs
- 3) to sing and dance around the Christmas tree

Put these verbs in brackets in the correct form.

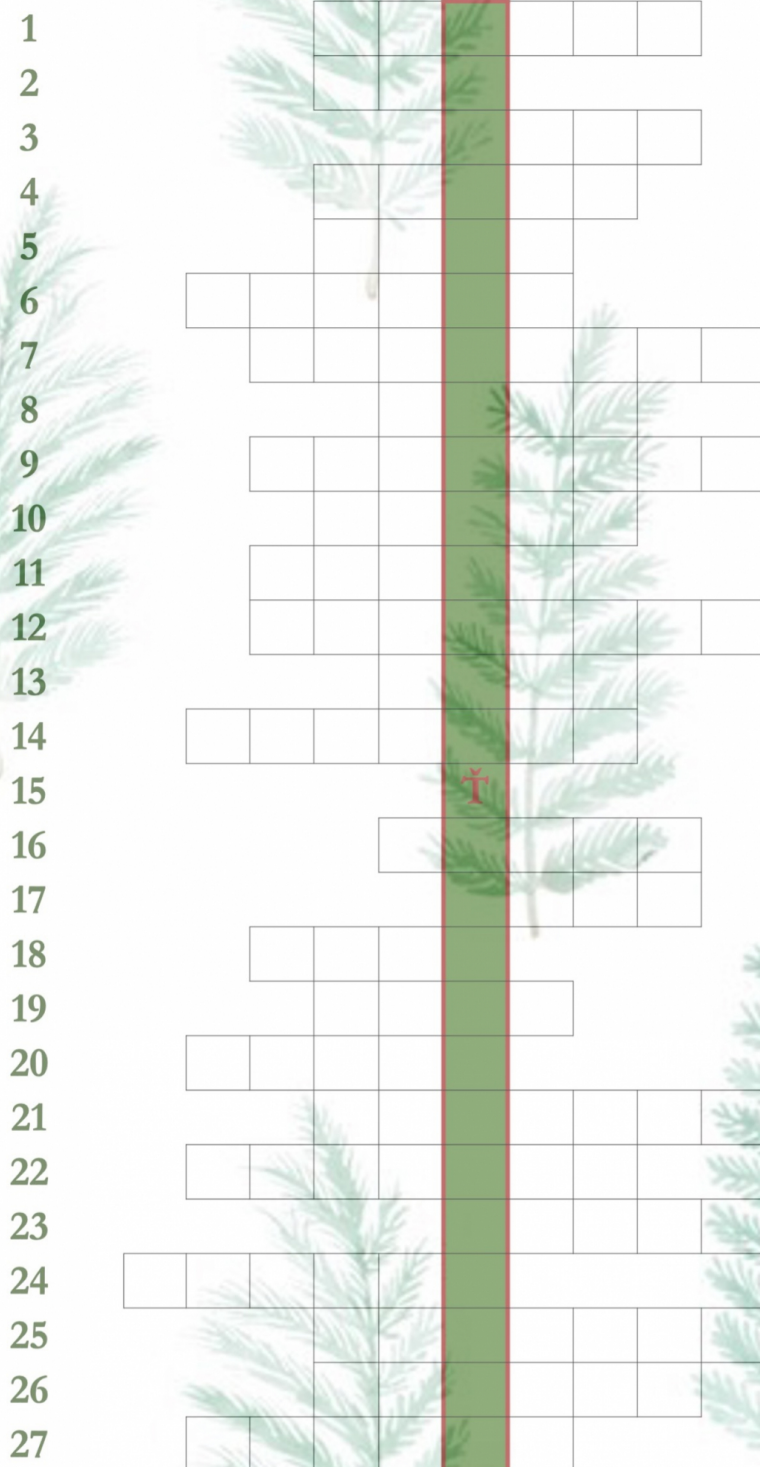
Once upon a time there (be) a little old man and a little old woman, and they (live) all alone in a little old house. They (feel) quite lonely because they (have)

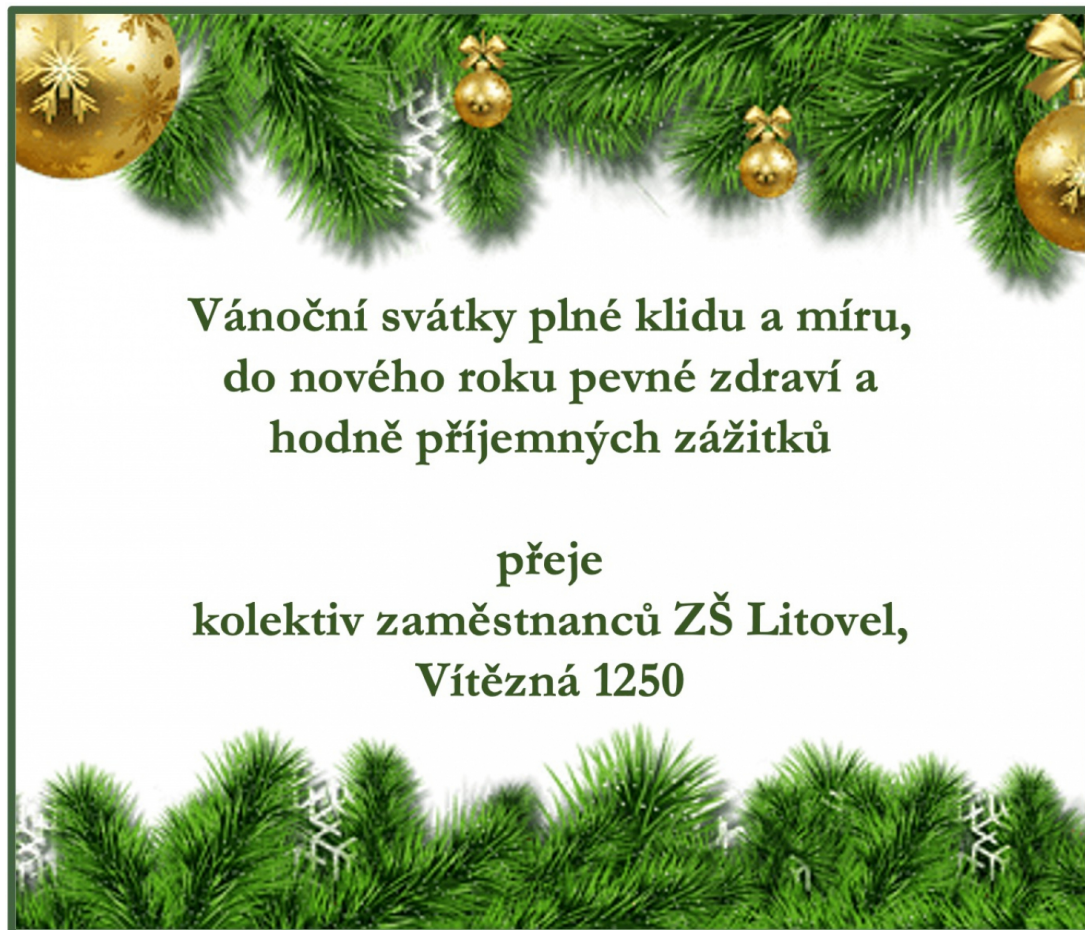
no children. So one day, the little old woman (make) a little boy out of gingerbread. When the little old woman (decorate) her gingerbread boy, she (put) him in the oven. Some time later the little old woman (open) the oven door to (take) her little gingerbread boy out again. But

he just (jump) out of the oven and (run) away. The little old man and the little old woman (run) after him to (catch) their little gingerbread boy. But the gingerbread boy (be) faster than the little old man and the little old woman. He (laugh). They (can/not) catch him.

Vánoční luštění

- 1 Obvykle tak nazýváme čas před začátkem vánočních svátků.
- 2 Po rozbalení dárků některé rodiny chodí do kostela na půlnoční ... (1. pád).
- 3 Když nejsou Vánoce na blátě, napadne všude kolem...
- 4 Roste jako parazit na stromech, ale spousta z nás si jej větší nad štědrovečerní stůl.
- 5 Kromě nadílky můžeme od Mikuláše a jeho pomocníků dostat i černé...
- 6 Vánočním symbolem je často i dřevěný (keramický) ... pod stromčkem. Symbolizuje místo narození Ježíše Krista.
- 7 Poslední den v roce se nazývá...
- 8 Děti na nich rády sjíždí zasněžené kopce.
- 9 Tradiční vánoční pochoutka zdobená bílou polevou.
- 10 Jednou z vánočních tradic je lití...
- 11 V mikulášské nadílce najdeme i jablíčka, mandarinky či pomeranče, které souhrnně označujeme jako...
- 12 Maminka jej pravidelně kupuje svým dětem, aby si každý den mohly otevřít jedno okénko.
- 13 Tradiční vánoční ryba.
- 14 Kdo nám nosí dárky?
- 16 Ryba se jí s bramborovou přílohou označovanou jako bramborový...
- 17 Typickým vánočním stromčkem bývá jedle, borovice nebo...
- 18 Společně s Mikulášem a andělem potkáme i... (1. pád, č. j.).
- 19 Oblíbený vánoční nápoj.
- 20 Mikuláš i Štěpán byli... (1. pád, č. j.).
- 21 Je plná rozinek a pomerančové kůry, obvykle je spletená do copů.
- 23 Na dveřích domů obvykle visí adventní...
- 24 Den, kdy dostáváme dárky, nazýváme...
- 25 Lidově označovaná jako františek. Krásně voní na plotně.
- 26 Při rozbalování dárečků můžeme z oken pozorovat padání sněhových... (1. pád, č. j.).
- 27 U štědrovečerní večeře zapalujeme... (1. pád, č. j.).

Sudoku

5	3			7				
6			1	9	5			
	9	8					6	
8				6				3
4			8		3			1
7				2				6
	6					2	8	
			4	1	9			5
				8			7	9

	4		3				2	8
6	3	5	7	2				1
			4	9		3		6
	5	1	2	6			8	
3				8			1	
	9			1	4	2	6	
2		3		7	9			
9				4	5	8	3	2
5	6				2		7	

Jak luštit?

Sudoku je hlavolam, který se skládá z jednotlivých čtverečků. Většinou jich bývá 81, tedy

po devíti ve výsledném čtvercovém poli. V každém řádku, v každém sloupci a v každém čtverci o devíti

čtverečkách musejí být číslovky od jedné do devíti, přičemž každá z nich tu musí být vždy jen jednou.

Zvládneš vyluštit? :-)

ZÁVĚR

Základní škola Litovel, Vítězná 1250

ČÍSLO 3 – VÁNOČNÍ PRSKAVKA

ŠÉFREDAKTOR

Mgr. Petr Šulc

REDAKTOŘI

Michal Kroutil
Ema Lipovská
Viktorie Kostecká
Kristina Novosadová
Doubravka Lakomá
Tereza Chmelařová

EDITOŘI

Mgr. Eva Zemánková

FOTOGRAF

Bc. Ludmila Sližová

DÁLE SPOLUPRACOVALI

Mgr. Simona Peterková
Mgr. Lucie Doleželová
Romana Krňávková, 7. B

Mgr. Halka Verna
Mgr. Markéta Dimovová

PARTNEŘI

PM STUDIO

Ing. Pavel Macháček
Nám. Př. Otakara 755/10
784 01 LITOVEL
tel.: 585 344 105
IČ: 45187304

Reklamní a marketingové služby
Reklamní agentury
Papírnictví

Mobilní Telefony - Litovel

František Balák

Šafaříkova 757
784 01 LITOVEL
IČ: 64951979
DIČ: CZ5507271616
www.gsmbohemia.cz
tel.: +420 585 344 129
GSM: +420 777 831 616

Tiskové chyby a nedostatky v žákovských článkách vyhrazeny.

Fotografie jsou majetkem jednotlivých vyučujících. Ilustrační fotografie, obrázky a jiná grafika přebrána z www.google.cz, www.pinterest.cz. Pojednání o literárních dílech v sekci

Doporučené čtivo převzato z www.databazeknih.cz.